

Verlag ingelaste Ecofinraad en Eurogroep 23 en 24 maart 2020

Ecofinraad 23 maart

Economische impact van COVID-19 crisis en de beleidsreactie

De Europese Commissie heeft een presentatie gegeven over de laatste economische vooruitzichten. Ook heeft de Europese Commissie haar pakket aan maatregelen om de economische gevolgen van de COVID-19 crisis te beheren en mitigeren toegelicht. Zo heeft de Europese Commissie in haar mededeling van 13 maart jl. een pakket van Europese maatregelen aangekondigd dat zich met name richt op de sociaaleconomische gevolgen van COVID-19.¹ Voor de appreciatie van het kabinet van deze maatregelen verwijs ik u naar de Kamerbrief Noodpakket banen en economie en de bijlage daarvan.² Vervolgens heeft de Europese Commissie separate mededelingen opgesteld over het gebruik van bestaande flexibiliteit binnen de Europese begrotingsregels en de staatsteunregels. Zo heeft DG COMP op 16 maart jl. een voorstel gedaan voor een tijdelijk staatssteunkader voor COVID-19 dat voorwaarden stelt voor het geven van liquiditeitssteun aan bedrijven voor de economische schade die door de COVID-19 uitbraak is ontstaan. Het kader is met relatief kleine aanpassingen op 19 maart jl. vastgesteld.³ Voor de kabinetsappreciatie daarvan verwijs ik u naar de geannoteerde agenda voor de videoconferentie van de Europese Raad inzake COVID-19 van 26 maart 2020.⁴ Op het gebied van de begrotingsregels heeft de Europese Commissie op 20 maart jl. in een separate mededeling aan de Raad voorgesteld om de algemene ontsnappingsclausule te activeren.⁵ Dit laatste onderwerp is deze Ecofinraad ook nog separaat besproken bij het volgende agendapunt.

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft haar besluit van 18 maart jl. toegelicht om een nieuw tijdelijk aankoopprogramma te starten, het pandemic emergency purchase programme (PEPP).⁶ Het programma is bedoeld om risico's voor monetaire transmissie te adresseren en de economische vooruitzichten te ondersteunen door een verkrapping van de financiële condities tijdens de COVID-19 crisis tegen te gaan.

Lidstaten erkennen dat de huidige situatie uitzonderlijk is, waarbij (sommige) landen hard getroffen worden door een gezondheids crisis, en dit zodoende om een uitzonderlijke beleidsreactie vraagt om economische groei en werkgelegenheid te ondersteunen. Er was brede steun voor het voorstel van de Europese Commissie voor een tijdelijk staatssteunkader. Naast maatregelen op de korte termijn riepen meerdere lidstaten, waaronder Nederland, op ook oog te hebben voor de herstelfase nadat de uitbraak over is. Daarom heeft Nederland de Commissie gevraagd om in de tweede helft van 2020 te kijken naar welke lessen getrokken kunnen worden uit de huidige crisis. Tot slot heeft onder meer Nederland de Europese Commissie gevraagd te onderzoeken welke

---

¹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-coordinated-economic-response-covid19-march-2020_en.pdf

² https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z05237&did=2020D10884

³ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/sa_covid19_temporary-framework.pdf

⁴ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z05501&did=2020D11458

⁵ https://ec.europa.eu/info/files/communication-commission-council-activation-general-escape-clause-stability-and-growth-pact_en

⁶ https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2020/html/ecb.pr200318_1~3949d6f266.en.html

aanvullende mogelijkheden zij onder andere binnen het Meerjarig Financieel Kader ter beschikking heeft ten behoeve van Corona.

Toepassen van flexibiliteit binnen het Stabiliteits- en Groeipact i.v.m. COVID-19

De Europese Commissie heeft een presentatie gegeven over de verschillende vormen van flexibiliteit binnen het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) die van toepassing zijn op de situatie rondom COVID-19. In het bijzonder heeft de Commissie haar mededeling van 20 maart jl. gepresenteerd waarin ze de activering van de algemene ontsnappingsclausule ("*general escape clause*") van de begrotingsregels voorstelt.

De Europese Commissie heeft een toelichting gegeven op de algemene ontsnappingsclausule. Dit is onderdeel van de bestaande begrotingsregels, zoals opgenomen in de regelgeving van het SGP. De clausule maakt het mogelijk om het begrotingsbeleid te coördineren in tijden van een ernstige economische neergang. In de preventieve arm van het SGP (verordening 1466/97) hebben lidstaten een middellang doel (*Medium Term Objective*, MTO) voor hun structurele begrotingssaldo. Indien lidstaten dat doel niet halen, moeten ze hun structurele saldo jaarlijks stapsgewijs verbeteren. Met de clausule kan het lidstaten worden toegestaan om tijdelijk af te wijken van het aanpassingstraject richting de MTO wanneer er sprake is van een ernstige economische neergang in de eurozone of de EU als geheel. Daarnaast kan de Raad voor lidstaten in een buitensporigtekortprocedure van de correctieve arm (verordening 1467/97) tot een aangepast begrotingspad besluiten wanneer er sprake is van een ernstige economische neergang in de eurozone of de EU als geheel. Daarbij geldt de voorwaarde dat de houdbaarheid van de begroting op middellange termijn niet in gevaar mag komen.

Er was brede steun voor het voorstel van de Commissie voor het gebruiken van de algemene ontsnappingsclausule van het SGP. Zoals ik tijdens het AO Eurogroep en Ecofinraad op 7 maart jl, heb toegelicht steunt NL het gebruik van flexibiliteit binnen het SGP om lidstaten in staat te stellen de Coronacrisis te bestrijden en de economische gevolgen te mitigeren. Tijdens het Wetgevingsoverleg op 25 maart jl. heb ik specifiek aangegeven dat Nederland het voorstel van de Commissie voor de algemene ontsnappingsclausule heeft gesteund. De EU ministers van Financiën hebben hiervoor een gezamenlijke verklaring gepubliceerd (zie bijgevoegd).⁷

COVID-19 uitbraak: de implicaties voor het Europees Semester

Er heeft een discussie plaatsgevonden over de implicaties van de COVID-19 uitbraak op (de tijdslijn van) het Europees Semester. Hierbij is met name gesproken over het aanleveren van de nationale hervormingsprogramma's (NHP) en de stabiliteits- en convergentieprogramma's (SCP) door lidstaten, waarvoor de deadline 30 april is. De COVID-19 uitbraak en de economische gevolgen ervan hebben grote budgettaire consequenties. Om deze reden hebben sommige lidstaten zich uitgesproken voor uitstel van de deadline voor het SCP en het NHP.

---

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/pdf>

De meeste lidstaten, waaronder Nederland, erkennen de uitdagingen die de huidige ontwikkelingen met zich meebrengen om geactualiseerde stabiliteits- en convergentieprogramma's aan te leveren en geven aan een pragmatische opstelling te hebben ten aanzien van het proces rondom het Europees Semester. De Europese Commissie heeft aangegeven dat de wetgeving met betrekking tot de deadlines van het Semester beperkte flexibiliteit kent, maar met een voorstel te zullen komen over hoe gezien de huidige situatie invulling kan worden gegeven aan het Europees Semester.

Eurogroep 24 maart

COVID-19: uitdagingen voor het economisch beleid – voorbereiding Europese Raad 26 maart 2020

Op maandag 16 maart jl. heeft de Eurogroep uitgebreid gesproken over een gecoördineerde aanpak van de economische gevolgen en uitdagingen van de COVID-19 uitbraak.⁸ Op basis daarvan is een Eurogroep-verklaring overeengekomen.⁹ In deze verklaring is weergegeven welke financieel-economische maatregelen lidstaten nemen en is aangekondigd dat lidstaten alle benodigde maatregelen zullen nemen om economische groei en werkgelegenheid te ondersteunen. Ook is in de verklaring van de Eurogroep opgenomen dat de Europese begrotingsregels zullen worden toegepast met de flexibiliteit die binnen de bestaande kaders beschikbaar is. Daarnaast heeft de Eurogroep de aangekondigde maatregelen van de Europese Commissie, de Europese Investeringsbank (EIB) en de Europese Centrale Bank verwelkomd. Tenslotte heeft de Eurogroep destijds alle EU instanties opgeroepen om verdere opties te ontwikkelen om de economische gevolgen van COVID-19 te mitigeren.

Tijdens deze Eurogroep hebben lidstaten elkaar geïnformeerd over de ontwikkelingen in hun land en de maatregelen die zij nationaal hebben genomen en zijn de stappen die door de Europese instellingen zijn genomen verwelkomd. Nederland heeft op 17 maart jl. een groot pakket aan maatregelen aangekondigd om de economische gevolgen van COVID-19 te mitigeren en economische groei en werkgelegenheid te ondersteunen. Hierover bent u geïnformeerd middels de kabinetsbrief Noodpakket banen en economie.¹⁰ Ook alle andere landen stellen dergelijke noodpakketten op. Door de bespreking kunnen lidstaten van elkaars ervaringen leren en waar mogelijk coördineren door het delen van nationale "*best practices*" met elkaar delen. Zoals hierboven in het verslag van de Ecofinraad beschreven heeft Nederland ook ingestemd met het benutten van de flexibiliteit in de Europese begrotingsregels, om landen in staat te stellen de COVID-crisis en de economische gevolgen te kunnen adresseren. Ook heeft Nederland tijdens de Eurogroep herhaald open te staan voor het beschikbaar maken van meer middelen voor COVID-19.

Daarnaast heeft de Eurogroep gesproken over de verdere coördinatie van de beleidsaanpak. Naar aanleiding van de oproep van de Eurogroep van 16 maart jl. hebben de Europese Commissie en

---

⁸ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z05372&did=2020D11131

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/03/16/statement-on-covid-19-economic-policy-response/>

¹⁰ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z05237&did=2020D10884

het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) nader toegelicht welke rol zij in het bestrijden van de crisis kunnen spelen. Het ESM heeft verschillende instrumenten tot zijn beschikking voor landen die in financiële problemen (dreigen te) komen.

De voorzitter van de Eurogroep, Mário Centeno, heeft een brief opgesteld aan de voorzitter van de Europese Raad met zijn persoonlijke conclusies op basis van de bespreking, ten behoeve van de videoconferentie van de regeringsleiders op 26 maart a.s. (zie bijgevoegd). Daarin bevestigt hij dat lidstaten veel maatregelen nemen om de economische gevolgen van de COVID-19-crisis te beheersen en mitigeren. Ook zijn er gecoördineerde maatregelen genomen op Europees niveau, zoals het activeren van de algemene ontsnappingsclausule binnen het raamwerk van de Europese begrotingsregels en maatregelen ten aanzien van het raamwerk voor staatssteun. Verder geeft hij aan dat er brede steun is om te onderzoeken op welke manier het ESM een rol kan spelen, middels bijvoorbeeld het gebruik van de kredietlijn tegen verscherpte voorwaarden (*Enhanced Conditions Credit Line*, ECCL), gericht op de huidige omstandigheden en binnen het bestaande raamwerk zoals vastgelegd in het ESM-verdrag. Daarbij wordt gedacht aan een envelop ter grootte van ongeveer 2% van het bruto binnenlands product (bbp) van de lidstaten. Nederland is van mening dat voor elk instrument passende voorwaarden in acht genomen dienen te worden. Vanzelfsprekend moeten landen nu eerst alle energie richten op het bestrijden van de COVID-19-crisis en de economische gevolgen ervan. Daarna is het van belang dat landen sterker uit deze crisis komen. Over de precieze uitwerking van de mogelijkheden voor ESM-steun zal nog verder gesproken worden, onder andere in Eurogroep-verband. Daarover zult u worden geïnformeerd via de geannoteerde agenda en het verslag dat ik voor deze vergaderingen aan uw Kamer zal sturen. Mocht het op enig moment tot een aanvraag voor stabiliteitssteun komen dan wordt uw Kamer geïnformeerd conform de daarover gemaakte afspraken¹¹. Als laatste concludeert de heer Centeno in zijn brief dat de Eurogroep verder zal blijven werken aan mogelijkheden om de economische gevolgen van de COVID-19-crisis te adresseren, samen met het ESM en de EIB. Ook geeft hij aan dat de Eurogroep uitkijkt naar verdere voorstellen van de Europese Commissie gebaseerd op de EU-begroting.

De huidige uitzonderlijke omstandigheden vragen om uitzonderlijke maatregelen, op nationaal en internationaal vlak. Alle lidstaten en instituties in de Europese Unie doen hun uiterste best de economische schade van COVID-19 zo klein mogelijk te houden. In de bijlage "Internationale en Europese maatregelen om economische gevolgen COVID-19 te mitigeren" bij "Kamerbrief over noodpakket economie en banen" is een overzicht opgenomen over de verschillende maatregelen die de lidstaten en instituties hebben genomen.¹² Zo hebben lidstaten op nationaal niveau verschillende maatregelen genomen om te voorkomen dat werknemers hun baan verliezen en bedrijven kampen met een tekort aan liquiditeit. Daarnaast is besloten tot het vrijmaken van financiële middelen binnen de EU-begroting, het gebruik van flexibiliteit in Europese wetgeving met betrekking tot staatssteun en het toepassen van uitzonderlijke flexibiliteit op het gebied van de Europese begrotingsregels, en heeft de ECB besloten tot een uitgebreid pakket van monetaire beleidsbeslissingen. De nationale en verschillende Europese maatregelen zijn complementair in de

---

¹¹ Kamerstukken 2014-2015 II, 21501-07 Nr. 1217

¹² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2020/03/17/internationale-en-europese-maatregelen-om-economische-gevolgen-covid-19-te-mitigeren>

zin dat ze elkaars individuele positieve effect kunnen versterken. Zoals hierboven aangegeven heeft Nederland ingestemd met het optimaal gebruiken van de flexibiliteit in de Europese begrotingsregels en de staatssteunregels. Ook heeft Nederland met de Eurogroep de reeds genomen Europese maatregelen verwelkomd. Nederland heeft de Europese Commissie opgeroepen om te verkennen welke aanvullende mogelijkheden bestaan binnen het bestaande raamwerk van de EU-begroting en het toekomstige MFK. Met dit alles zijn en worden met steun van Nederland aanzienlijke stappen gezet om in Europa gezamenlijk de economische gevolgen van de COVID-19-crisis het hoofd te bieden, waarbij in een eerste fase alle aandacht gericht dient te zijn op het bestrijden van COVID-19 en in een tweede fase gekeken dient te worden naar het versterken van de economische fundamenten.